

मनोमेचित्यतिबिबर्गमनोजीवइत्यर्थः मनोमुक्तःक्षेत्रज्ञोहमेवब्रह्मैवेत्यर्थः ॥ १२ ॥ इत्याश्वमेधिकेपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेचतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३४ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ पूर्वाध्यायांतेमनोमेब्राह्मणंविद्विबुद्धिमेविद्विब्राह्मणीं क्षेत्रज्ञइतियश्चोक्तःसोहमेवधनंजयेतिमनोबुद्ध्योर्ब्रह्मवित्त्वेनतदुपलक्षितसकलकरणप्रकाशमर्थजातंब्रह्मेत्युक्तंयश्चतयोःसाक्षीसचिदात्माहमितिचदर्शितं तत्र प्रपंचःसाक्षीचेत्युभयमपिपरंब्रह्मउततयोरन्यतरद्यत्परंब्रह्मतन्मेवदेत्यर्जुनउवाच ब्रह्मयदिति आद्येपक्षेसप्रपंचंब्रह्मज्ञेयंद्वितीयेनिष्प्रपंचमितितत्रसूक्ष्मेनिष्प्रपंचएवमेमनोरमतइतिस्वतुष्टिकथयति तेनसतां

श्रीभगवानुवाच मनोमेब्राह्मणंविद्विबुद्धिमेविद्विब्राह्मणीं ॥ क्षेत्रज्ञइतियश्चोक्तःसोहमेवधनंजय ॥ १२ ॥ इतिश्रीमहाभारतेआश्वमेधिकेपर्वणिअनुगीतापर्वणिब्राह्मणगीतासुचतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३४ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ अर्जुनउवाच ब्रह्मयत्परमंज्ञेयंतन्मेव्याख्यातुमर्हसि ॥ भवतोहिप्रसादेनसूक्ष्मेमेरमतेमतिः ॥ १ ॥ वासुदेवउवाच अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ संवादंमोक्षसंयुक्तंशिष्यस्यगुरुणासह ॥ २ ॥ कश्चिद्ब्राह्मणमासीनमाचार्यसंशितव्रतं ॥ शिष्यःप्रच्छमेधावीकिंस्विच्छेयःपरंतप ॥ ३ ॥ भगवंतंप्रपन्नोहंनिःश्रेयसपरायणः ॥ याचेत्वांशिरसाविप्रयद्रूपांब्रूहितन्मम ॥ ४ ॥ तमेवंवादिनंपार्थशिष्यंगुरुरुवाचह ॥ सर्वंतुतेप्रवक्ष्यामियत्रवैसंशयोद्विज ॥ ५ ॥ इत्युक्तःसकुरुश्रेष्ठगुरुणागुरुवत्सलः ॥ प्रांजलिःपरिपच्छयत्तःशृणुमहामते ॥ ६ ॥ शिष्यउवाच कुतश्चाहंकुतश्चत्वंतत्सत्यंब्रूहियत्परं ॥ कुतोजातानिभूतानिस्थावराणिचराणिच ॥ ७ ॥ केनजीवंतिभूतानितेषामायुश्चकिंपरं ॥ किंसत्यांकिंतपोविप्रकेगुणाःसद्भिरीरिताः ॥ ८ ॥ केपंतानःशिवाश्चस्युःकिंसुखंकिंचदुष्कृतं ॥ एतान्मेभगवन्प्रश्नान्यायातथ्येन सुव्रत ॥ ९ ॥ वक्तुमर्हसिविप्रर्षेयथावदिहतत्त्वतः ॥ त्वदन्यःकश्चनप्रश्नानेतान्वक्तुमिहार्हति ॥ १० ॥ ब्रूहिधर्मविदांश्रेष्ठपरंकौतूहलंमम ॥ मोक्षधर्मार्थकुशलोभवौल्लोकेषुगीयते ॥ ११ ॥ सर्वसंशयसंछेत्तात्वदन्योनचविद्यते ॥ संसारभीरवश्चैवमोक्षकामास्तथावयं ॥ १२ ॥ वासुदेवउवाच तस्मैसंप्रतिपन्नाय यथावत्परिपृच्छते ॥ शिष्यायगुणयुक्तायशांतायप्रियवर्तिने ॥ १३ ॥

हिसंदेहपदेषुवस्तुषुप्रमाणमंतःकरणस्यवृत्तयइतिन्यायेननिष्प्रपंचमेवशास्त्रार्थइतिज्ञापयति ॥ १ ॥ मोक्षसंयुक्तं यस्मिन्श्रुतेसद्योमुक्तिरेवलभ्यतइत्यर्थः ॥ २ ॥ ३ ॥ ब्रूयांपृच्छामि ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ अहंत्वमितिशास्यशासनकर्त्राजीवेश्वरयोःप्रश्नः यच्चताभ्यांपरंअन्यत्सत्यमबाधितंवस्तुतदपिब्रूहि भूतानिविद्यदादीनि स्थावरादीनिभौतिकानि ॥ ७ ॥ भूतानिउभयविधानि किंपरमवसानंयस्यतत्किंतेषांलयस्थानमित्यर्थः किंसत्यंअबाधितफलंकर्म तपःक्रियारूपंकायिकादिभेदेनत्रिविधं गुणाःसत्त्वाद्यःकिंस्वरूपाइत्यर्थः ॥ ८ ॥ सुखंमुख्यं प्रश्नान्वक्तुमर्हसीतिसंबंधः ॥ ९ ॥ कश्चकोपि ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥